
Broj: 03/10-50-19-124-16/18
Sarajevo, 21.12.2018.

Istraživanje broj: 285
Vrsta istraživanja: INF

NOVI FRANCUSKI ZAKONI O VRAĆANJU POVJERENJA U POLITIČKI ŽIVOT

Pripremila:
Nihada Jeleč

Deskriptor: transparentnost, sukob interesa, finansiranje stranaka

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

NOVI FRANCUSKI ZAKONI O VRAĆANJU POVJERENJA U POLITIČKI ŽIVOT

Zastupnici i senatori državnog Parlamenta, članovi francuske Vlade i lokalni izvršni zvaničnici od septembra 2017. godine imaju zakonsku zabranu da zapošljavaju članove svoje porodice na poslovima svojih asistenata. To je jedna od mjera koje sadrže dva zakona o povjerenju u politički život - Organski zakon br. 2017-1338 i Zakon br. 2017-1339 ([*loi organique n° 2017-1338 pour la confiance dans la vie politique et la loi n° 2017-1339 pour la confiance dans la vie politique*](#)). U javnosti su ovi zakoni poznati pod nazivom „Makronovi zakoni”.

To znači da *francuski zvaničnici* [više ne mogu zaposliti suprugu, djecu ili roditelje](#), a oni koji budu željeli poslovno angažirati daljnje članove porodice, kao što su rođaci ili rođaci supruge, imaju obavezu da *nadležne organe* obavijeste o tome. Isto je i u slučaju tzv. *unakrsnog zapošljavanja*, odnosno kada političari zapošljavaju članove porodice drugog člana Parlamenta ili ministra. Prije usvajanja navedenih zakona svaki šesti član francuskog Parlamenta je novcem iz budžeta isplaćivao platu članu svoje porodice za posao svog asistenta i to je bilo legalno. Cilj novih zakona o povjerenju u politički život je promoviranje transparentnosti, izbjegavanje sukoba interesa i izmjene u finansiranju stranaka, kako bi se prevenirali budući skandali i [vratilo povjerenje u francuske demokratske institucije](#).

Finansijski skandali kao pozadina donošenja novih zakona o povjerenju u politički život

Razlozi za usvajanje tzv. Makronovih zakona jesu skandali koji su se odnosili na plaćanja za fiktivne poslove, a najpoznatiji je iz vremena održavanja predizborne kampanje za predsjedničke izbore 2017. godine. Francuski mediji su otkrili da je konzervativni predsjednički kandidat François Fillon isplatio više stotina hiljada eura svojoj supruzi Penelope Fillon za posao njegovog parlamentarnog asistenta, a da postoji veoma malo dokaza da je ona taj posao uopće radila. [Mediji su objavili](#) da je riječ o iznosu od blizu 900.000 EUR. U skandalu poznatom kao *Penelopegate* otkriveno je i to da je Fillon plaćao i svoje dvoje djece za posao koji se odnosio na njegovu funkciju u Vladi. Tadašnji predsjednički kandidat, aktuelni francuski predsjednik Emanuel Makron je u predizbornoj kampanji obećao da će zaustaviti ovu praksu i „uvesti moral" u francuski politički život. Obećanje je ispunio 15. septembra 2017. godine, kada je nakon provedene parlamentarne procedure proglasio stupanje na snagu dva zakona o povjerenju u politički život.

Zakoni predviđaju i [sankcije za nepoštivanje propisanih odredbi](#). Oni koji budu proglašeni krivim za kršenje novih pravila mogu se suočiti s trogodišnjom kaznom zatvora i novčanom kaznom do 45.000 EUR. Nove mjere naglašavaju i potrebu za više transparentnosti u finansiranju stranaka. Jedna od njih je uspostavljanje „[Banke demokratije](#)“, koja će [pozajmljivati novac političkim strankama i kandidatima koji se kandidiraju na izborima, pod uvjetom da mogu dokazati da su solventni](#). Ova mjera je povezana s dugogodišnjom žalbom lidera *Front National* Marine Le Pen, koja je često govorila da domaće banke odbijaju da finansiraju njenu stranku i prisiljavaju je da traži finansiranje u bankama u Rusiji i u drugim državama.

Objašnjenje vlade o preduzetim mjerama - Kako je objasnila [Vlada Republike Francuske](#), navedeni zakoni usvojeni su s ciljem vraćanja povjerenja u funkcioniranje francuske demokratije. Njihove odredbe su jednostavne, ali i zahtjevne. Procedura usvajanja je trajala kraće od tri mjeseca.

Ovi zakoni propisuju sljedeće mjere koje su usmjerene na vraćanje povjerenja:

- članovima Parlamenta, Vlade i lokalnim izvršnim zvaničnicima zabranjeno je da kao svoje asistente zapošljavaju članova svoje porodice;
- zahtijevanje od svih kandidata za izbore da imaju čisto policijsko uvjerenje “*Bulletin* br. 2” bez krivičnih djela ili narušenog poštenja koje bi ih spriječilo da se kandidiraju za javnu funkciju;
- obavezu članova Parlamenta da pruže dokaz o urednoj finansijskoj situaciji na početku mandata;
- omogućavanje predsjedniku Republike da zatraži kontrolu finansija bilo kojeg kandidata koji se razmatra za položaj u Vladi;
- zabrana članovima Parlamenta da se bave bilo kakvim lobističkim aktivnostima u smislu zastupanja interesa;
- zabrana lobijima da plaćaju parlamentarno osoblje, osoblje predsjednika Republike ili članove kabineta ministarstava.

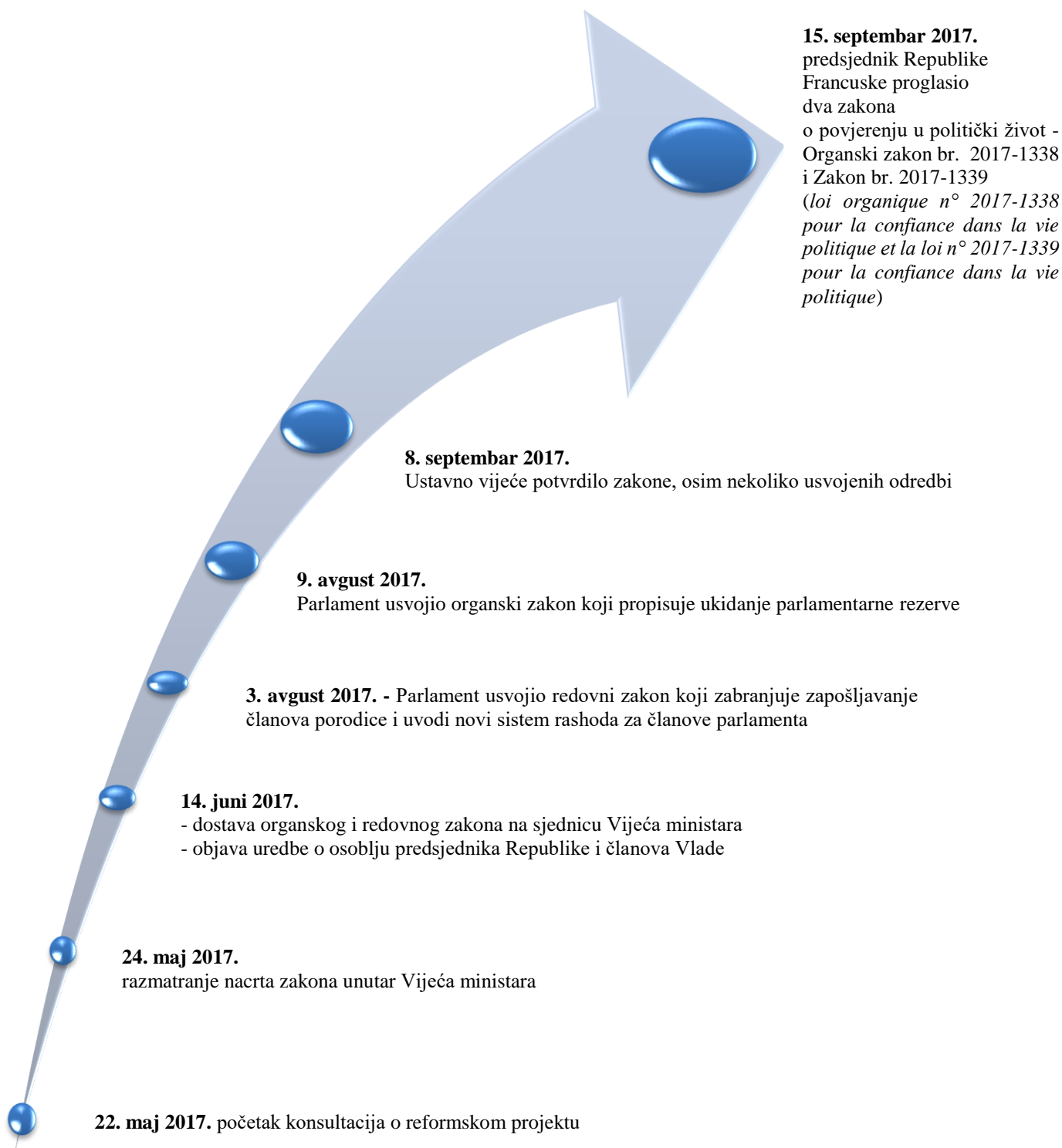
Odredbama ovih zakona predviđene su i mjere kojima se obezbjeđuje transparentnost:

- zahtjev od svih kandidata za predsjedničke izbore da daju izjavu o interesima i aktivnostima, pored trenutne izjave o imovini;
- kontrola svih promjena imovine predsjednika Republike od početka do kraja mandata, koju provodi Visoko tijelo za transparentnost u javnom životu ([Haute Autorité pour la transparence de la vie publique](#) - HATVP);
- ukidanje zastupničkog dodatka za pokrivanje troškova (IRFM); definirana je lista prihvatljivih troškova, a refundacije se obavljaju na osnovu predočenih pratećih dokumenata;
- ukidanje „parlamentarne rezerve“, paketa državnih grantova koje članovi Parlamenta mogu dodijeliti u svojoj izbornoj jedinici kome oni smatraju da treba.

Također ovi zakoni propisuju mjere čiji je cilj unaprjeđenje političkog pluralizma:

- povećani nadzor finansijskih izvještaja političkih stranaka kroz njihovu detaljnu objavu u Službenim novinama Republike Francuske (*Journal Officiel*);
- zabranu pravnim licima (osim evropskih banaka i partija) da pozajmljuju novac *političkim* strankama i povećani nadzor kredita koje su im dodijelile fizičke osobe;
- imenovanje „kreditnog medijatora“ za kandidate i političke stranke kako bi se olakšao dijalog između banaka, kandidata i stranaka;
- omogućavanje Vladi da uredbom uspostavi „Demokratsku banku“, također s ciljem pružanja pomoći strankama i kandidatima za pristup finansijama.

Hronologija tromjesečne aktivnosti usvajanja zakona o povjerenju u politički život

Izvori informacija

Internetska stranica Senata Republike Francuske, tekst *Rétablir la confiance dans la vie politique* od 18. septembra 2017.

http://www.senat.fr/espace_presse/actualites/201706/restaurer_la_confiance_dans_laction_publice.html (datum pristupa 12. decembar 2018.)

Članak *France bans MPs from hiring family members* od 27. jula 2017. Internetska stranica portala *Local* <https://www.thelocal.fr/20170727/france-bans-mps-from-hiring-family-members> (datum pristupa 12. decembar 2018.)

Članak *New public ethics bill aims to repair France's battered trust in politicians* od 1. juna 2017. Internetska stranica televizijske mreže *France 24*

https://www.google.ba/search?q=france+24&rlz=1C1ASUM_enBA790BA790&oq=france+24&aqs=chrome..69i57j69i60l3j0l2.3502j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8

(datum pristupa 13. decembar 2018.)

French MPs forced to fire family members employed in parliamentary offices but can keep lovers on staff od 1. avgusta 2017. Internetska stranica internetskih novina *The Independent*

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/french-mps-family-members-parliamentary-offices-lovers-staff-assistant-france-politics-a7870776.html>

(datum pristupa 12. decembar 2018.)

Internetska stranica Vlade Republike Francuske

<https://www.gouvernement.fr/en/confidence-in-public-action>

(datum pristupa 14. decembar 2018.)

Internetska stranica Visokog tijela za transparentnost u javnom životu

(*Haute Autorité pour la transparence de la vie publique*) <https://www.hatvp.fr/en/>

(datum pristupa 18. decembar 2018.)